

NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 12—
polletna " " 6—
četrtletna " " 3—

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravnništvo se nahaja
v Ljubljani, jugoslovanska tiskarna
Oglaš se sprejemajo po dogovoru

Mednarodna ureditev delavskih zahtev.

Socijalno čuvstvovanje je tekom vojne po vsem svetu silno naraslo. Rodilo je povsod jako stremiljenje, da se končno uveljavijo stare zahteve delavcev; vse države so začele v večji ali manjši meri s socijalno zakonodajo.

Najbolj globoko segajoče, do sedaj v večjem delu Evropa izpeljane reforme so osemurni delavnik in podpora brezposelnim, pripravljena se pa socijalizacija in pokojnina, ki bo gotovo prišla. Tem reformam so pa dane gotove meje z gospodarskimi oziroma na eni in z konkurenčnim bojem na drugi strani. Ako bi n. pr. steklar zahteval štiriurni delavnik, bi posledica tega, da producent odvali stroške na konsumenta, da ta radi tega raje kupi tuje cenejše blago in da slednjič industrija — vseeno privatna ali socijalizirana — propade. Delavec bi s takimi zahtevami, ki prekorajajo meje gospodarskega, ubil svojo lastno eksistenco. Reforme so odvisne pa tudi od tega, ali so v konkurenčnih državah uvedene iste reforme, ali ne.

Vzemimo n. pr. Anglijo in Japonsko. Znano je, da veliki del japonskega tekstilnega delavstva tvorijo ženske in otroci v starosti 9—15 let, ki delajo po 10—12 ur dnevno za sramotno plačo. Ako uvede Anglija tudi za tekstilno delavstvo šesturni delavnik, kot ga je uvedla v premogokopih, ne more na daljnem Vzhodu več uspešno konkurirati z Japonci, in posledica čuti delavstvo samo. Ko so češki agrarci glasovali v narodnem parlamentu za osemurni delavnik, je njihov govornik dejal: »Ako bi Nemčija delala dnevno šestnajst ur, se mi ne bomo mogli zadovoljiti z osemimi. Naj vlada skrbi, da se to vprašanje mednarodno uredi, drugače pomeni polom naše industrije.«

Da ima vsaka socijalna reforma najboljšo garancijo za obstoj, če je mednarodno urejena in vpeljana, to so spoznale velike strokovne organizacije ameriških in angleških delavcev. Mirotovna konferenca bo ono mesto, ki bo določila obvezni osemurni mednarodni delavnik. Jasno je pa, da bodo prišle z razvojem industrije tekom časa vedno nova vprašanja na dan, ki jih bo mogoče le mednarodnim putem urediti.

Vprašanje je torej: Kdo bo tvoril ono osrednje mesto, ki bo vodilo svetovno socijalno politiko? Morda zveza narodov? Ali odposlanci udeleženi vlad? Socijalistična internacionala?

Izenačenje socijalnega položaja delavcev nujno zahteva gospodarska narava socijalnih reform. To izenačenje je mogoče le mednarodnim putem. Po načelu demokratičnem mora delavstvo zahtevati, da se ne bo odločalo brez njega, o njem in mogoče — proti njemu. Krščansko delavstvo vsega sveta mora še posebno nastopiti in dvigniti svoj glas, da bo odgovarjala mednarodna ureditev socijalnih reform pravičnosti.

Do tega bo prišlo, ker mora do tega priti, če hoče delavstvo, da ne bo padalo vsakokrat, ko se kapitalizem ojači, v vročino slabo stanje. Na tem mestu, ki bo rezalo delavstvu celega sveta kruh pravice, bo moralo biti zastopano tudi kršč. socijalno delavstvo. Samo takrat bo to doseglo, če bo mednarodno organizirano, če postavi zoper rdečo internacionalo mednarod. organizacijo katoliške delavske demokracije. Mislimo na to, da ne stojimo sami v svetu, da stotisoči belgijskih, francoskih, nemških delavcev koraka pod praporom katoliške demokracije, boreč se za prava svojega stanu.

Razbili smo politično mejo Kranjske, naj gre tudi naša ideja daleč ven iz bele Ljubljane, čez cel jug ven v širni svet, kjer stražijo delavski bataljoni tujih, a nam dragih mož ideale krščanstva, pravice in svobode. V eno vrsto z njimi, da ojačimo svoje sile in nam bo mogoče pri mednarodni ureditvi delavskih zahtev izpregovoriti tehtno besedo.

Delavstvo in mir.

Da bodo vsi eno.

Tam na bojnih poljanah, kjer so nad glavami milijonov mislečih in trpečih ljudi polagoma udarjala krila smrti, tam smo spoznali vso blaznost človeških strasti, ki so najgloblji vzrok te vojske, tam se je tudi v nas okrepila misel na svetovni mir in zadočila jasne in konkretne oblike. Sedaj na pomlad, ko zazelené milijoni neznanih grobov, ko zaveje veter čez mokrotno grudo,

ki teži na krepkih prsih mladih mož, sedaj, ko zabrste berglje in lesene noge invalidov širnim svetom — se spominjamo, da smo se borili za svojo svobodo s tiho nado v dušah, da je to zadnji naš boj, zadnja vojska.

»Vojska vojski!« je zaklical Krek leta 1917 v parlamentu. Ta beseda je program, je del njegove oporoke, naša dolžnost je, da ga skušamo udeleviti. Kljub temu, da se čutimo prevarane od mirovne konference, kljub temu, da so nas izrabljali — hočemo mir in pravico, hočemo, da ne bo več barbarski boj odločeval naše in naših otrok usode, ampak da bo podlaga vsaki teritorialni in gospodarski odločitvi v kakem sporu volja prizadetih narodov in odkrit sporazum med njimi. Nočemo, da bi nas brez naše volje ali celo proti njej iztrgal nekega lepega dne plakat »Mojim narodom« iz kroga naših družin in nas poglaval v smrt. Nočemo, da bi strast nerazsodnih ljudi, razplamtena od zastrupljenega časopisa, vrgla nas, naše družine, domovino in tisoče naših bratov — ljudi, ki se morajo boriti proti nam, v nesrečo. Kakor obsojamo egoizem poedinca-kapitalista, tako in še huje obsojamo organizirani iz kolektivni egoizem, to je sovrenski, brezobzirni, krivični nacionalizem. Če princip resnične demokracije nam nalaga dolžnost, boriti se proti njemu, a kot katoličani ne smemo pozabiti, da je naš Bog knez miru, ki je prišel med nas, da nam prinese mir, notranje osvobojenje, evangelij ljubezni.

Prisli smo torej do zaključka, da je boj proti vojski in za mir vključen v naš program samem. Vsi smo prepričani, da je vojska zlo, proti zlu se moramo boriti. Vprašanje je pa: Kako naj se krščansko delavstvo, ki ima bolj kot katerikoli stan interes na tem, da se trajno ohrani mir, bori proti vojski? Sodobno človeštvo, vzgajeno in vzrastlo v militarističnem in imperialističnem ozračju, ne bo zmožno, trajno ohraniti vzvišene mirovne ideje. Materializem in ideja o nadčloveku, ki sta filozofska utemeljitelja ekspanzivnega imperijalizma, sta najhujša nasprotnika miru. Mirotovna misel zahteva mnogokrat žrtve, samopremagovanja, hoče, da ji žrtvujemo lastne želje in sanje in da vidimo v človeku najprej brata, potem šele vse drugo: narodnost, stan, vero, državljanstvo. Vsega tega materializem, ki priznava samo tvarnost, ne more dati, da, on se celo bori proti tem krepkim duševnim lastnostim. Vzrastli mora nov rod, da bo na vogelnem kamnu lepše bodočnosti, na do neba segajoči piramidi trupel in lobanj, ki so žrtve te vojske,

sezidal Hram Miru: nepremakljivo vero, da je vojska ena največjih nesreč za človeštvo. Podlaga zdravemu mirotovnemu delu tvori vzgoja v res krščanskem zmislu. Vzgoja, ki naj vcepi deci v srce prepričanje, da je vojska nemoralna, da smo vsi ljudje v Bogu eno, bratje vsi narodi. Kakor ne smeš svojemu bližnjemu delati krivice, tako moraš biti pravičen tudi napram tujemu narodu, ker je samo družba tvojih bratov in sestra — veliki brat tvojega lastnega naroda.

Mirovna konferenca dela; dela po načelu: Gorje premaganim! Zamišljeni se vprašamo, ko se spomnimo na sladke obljube in idealne geste one desetorice (ozioroma četvorice), ki danes sodi narode in jim meri kruh, življenje, zemljo in bodočnost — zamišljeni se vprašamo: Kje so danes njihova velika načela: Pravica, svoboda, samoodločba, večni mir? Ti močje, državniški stare šole, ki so navajeni kupčevati z dušami, so sprejeli te ideje od zunaj, niso jih doživeli, razen Wilsona, v sebi, in zato so jih ob prvi priliki izdali. Kako naj zahtevamo od njih, ki žive še vedno v aneksionističnem svetu, iz leta 1914, da razumejo duh nove dobe? Da uvidijo, da je človeštvo v silnem trpljenju poseglo nazaj v evangelij in dvignilo krščansko idejo miru in bratstva na svet? Oni sede tam za zeleno mizo, kimajo nad kupi listin, odločajo o usodi narodov in — Nič. Njih delo umre, ker je živa ideja krščanstva globoko zasidrana v srcu najmlajše Evrope, ki išče skozi noč in vihar revolucije jarnega gibanja pot do miru.

Za nas je ta pot že dana, edinoprava pot miru, ki je Kristus. Močna jugoslovanska katoliška delavska demokracija je kader mirovnega gibanja v naši državi, enotna in živa mednarodna organizacija krščanskega delavstva bo kader svetovnega mirovnega pokreta.

Zato zremo z veselimi upi v zarjo še neznanih dni in verujemo z globoko vero, da bo rod, ki morda ni še rojen, ustvaril na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni vse garancije za trajen mir. In naše delavstvo, ki je bilo vedno predstraža in bojna četa za vsako katoliško demokratično načelo, bo tudi tu stalo v prvih vrstah, kažipot vsem drugim.

KA. RI.

Razširajte „Našo Moč“! — Organizirajte kolportažo!

LISTEK.

Zgodba o deklici, zločincih in rešitelju.

Zivela je zelo lepa in plemenita devica. Ko je pogledala s svojimi očmi, se ji je zazdelo, da je nebo pogledalo vate. Ko je odprla usta, si misli, da je pomlad prišla v deželo. Ko se je sklonila k cvetu, prestopila po stezi, si bil prepričan, da je svet ljubezni poljubil ta svet. Zivela je deklica v lihi, obdani z vrtno. Pod malim hribočkom na vrtu je žuborel studenec. Njegov vir je senčil leskov grm. Po vrtu drobne steze, med stezami rožnate gredičice, na krajih zamišljeni grmi, na drevesnih vejah vesele ptice, okrog vrta živa meja. Čuvala je mejo vrt in lepoto tega vrta — milotno devico. Nihče je ni varoval deklice, samo stara teta je prebivala pri nji ter je noč in dan zanjjo molila.

Eno uro daleč se je dvigal na obraščeni skali napol razdejan grad. V gradu je zivel razuzdan gizdalin. Vrnil se je pred mesecem iz mesta. Zmanjkalo mu je denarja. Privoščil si je marsikaj v življenju, dokler ni zavrnil svoje mladosti, podedo-

vanega premoženja in vso svojo čast. Samo te razvaline so mu še ostale, pustili so mu jih, da zdelo v njih, kar mu seveda ni dišalo, saj je bil vajen slasti in družbe dan za dnem. Zlezal je po krivih stopnicah na stolp neki dan, seboj je vzel kukalo, včasih je pasel čez to kukalo razuzdane oči po mestnem svetu in po gledališčih, nastavljal je kukalo na oči in čez škornje stolpove je zrl naokrog ter zazrl tam čez živo mejo diven vrt in na vrtu divnejšo devico, da je ostrmel in strmel tembolj, čimbolj jo je gledal.

Neoskrnjen raj je videl tam doli in zazdelo se mu je, da on ni vreden gledati nedolžnega bitja, ker že stokrat je zapravil čast svoje mladosti. Solnce pred zatonom je obsijalo grad in pokrajino. Nekaj tega solca je hotelo spet oživeti v izživelem razuzdancu, ali padla je nanj zlobna senca, zadnji žarek je zbežal iz nesolnčnega očesa in hudobno je obstal ledeni grešnik s pogledom na beli deklici na vrtu. Zafemala je iz studenca čisto vodo in škropila zel ter cvetove zapovrstno po gredah.

Oni gori pa je snoval črne sklepe: »Se nocoj pojdem. Živa meja me ne zdrži in grešim z njo. Potem jo odvedem siloma. Privedem jo na grad. Iz gradu v mesto in iz mesta v mesto. In gledati bo morala z nedolžnimi očmi na moj ukaz in odpirati nebeška usta na mojo željo in predati plemeniti stas svojega telesa na mo-

je povelje. Služila mi bo denar. Več bom imel, ko nekdanje čase. Vsi lahkoživci se bodo gnetli k nji in ji trosili premoženje, da jim da del svoje slasti. Vesel bom, naj stori, bogastvo pa bom spravil jaz. Naročil bom in sprejemala bo v službo služkinje, lepe strežnice, in te bom zlorabljal jaz. Samo enkrat se živi. Ko bom sit, jih pomečem na cesto. Kaj naj počnem z ovelinim cvetjem? Odlično mesto v državi zavzamem. Prihajali bodo k nji dostojanstveniki. Porečem ji: Pod tem in tem pogojem jim ustrezil! Mene naj postavijo na prvo mesto. Mar sem jo za druge ugrabil. Zase in za svoje sredstvo sem jo namenil.« Tako je sklenil in tako je storil. Splezal je raz stolp, vzel revolver, vtaknil v žep kukalo. Kot pošastno žrelo je zrla za njim obokana odprta kamenita veža, on pa je nameril korak v ravno tje, kjer je živa meja zagrabila vrt in za vrtno njegov plen, neomadeževano deklico.

Za njim se je plazila črna in rdeča postava. Sajast obraz, visok stas, prihuljen izraz, obleka zamazana, vonj po špirtu, roka tršasta — videti je bilo, da je delavec. Za klobukom je imel pripeto rdečo kokardo, v desni pesti mu je bliskal oster nož. »Zdaj mi ne uideš, stari slepar,« je stiskal zobe sajasti človek z rdečo kokardo. »Sprejem ti na tvojem potu, da

vidim tvoje zadnje vražje delo, ker česa drugega nisi zmožen.« V primerni razdalji je stopal za njim, priključeno in maščevalno.

Oni spredaj ni vedel, kaj mu grozi. Brezkrvne ustnice je premikal, ko da si ponavlja storjeni načrt. Gube na obrazu so se mu raztegnile tja do zalozcev v zadovoljni veri končnega uspeha. Vmes se je spalil z ustnicami in čelom. V spominu mu je ostal ta in oni greh — prizor je on imenoval to — vselej je kot junak uspel. Samo sedaj bi ga pomanjkanje kmalu uničilo. »Denar, trosil sem ga, vendar brez njega nazadnje le ni življenja. Dokler imaš denar, imaš dostop v vse hiše. In v raznih hišah se razno najde. Koliko sem imel ljubice. Svobodno življenje! Svobodna ljubezen! To je moje geslo. Ko se napaseš, jo pustiš. Solzno gleda za tabo in plače za tabo. Ha, treba je okusit še druga satove. Za eno bi mi bilo kmalu žal, šivala je. Sama s svojo staro materjo. Lepa je bila. Skoro nekam tej podobna, tej za to živo mejo. Vdala se mi je. Sladko življenje. Pa se naveličaš. Prišla je za mano. Sabo maledga črviča. Skoro bi mi skazila uspeh. Pričakoval sem ravno sijajno družbo, in ta naj me najde s tako babo skupaj. Sunil sem jo izpred sebe. Se se je pobrala. Vlekla je tisto svoje dete sabo. Meni ga je molila... No, pa zdaj sem tu. Pijmo še enkrat iz polne čaše!«

Regulacija delavskih plač.

Svoj čas smo že pisali o davku na samco, ki naj bi imel namen omogočiti državno podporo očetom številnih družin. Zoper ta davek bi pa brez dvoma ugovarjali vsi samci in samice, ker bi šel denar iz njihovega žepa. Sedaj pa vidimo, kako lepo se da urediti to zelo kočljivo vprašanje tudi na drug način. Država je namreč napravila, za svoje uslužbenke različne razrede po številu družinskih udov vsakega državnega uslužbenca. Določila je temeljno plačo, potem pa gotovo doklado za vsakega družinskega člana. To je pametna uredba, ki ne sme veljati samo kot prehodna začasna uredba za sedanje izjemne razmere, ampak naj ostane kot stalno merilo za vedno. Kakšna socialna krivica, da bi morala družina, ki šteje samo 2 glavi ali pa 10 ali še več, živeti z enim in istim zaslužkom. Država je to vprašanje v principu povoljno rešila v korist očetov številnih družin, treba je torej le, da se na enak način uredi tudi razmerje v privatnih službah in tovarnah nastavljenih. Tukaj je pa seveda stvar težja, kajti zasebnik ne more plačevati delavca po njegovi potrebi z ozirom na število družine, ker plačuje le delo, ki je zanj enakovredno, če je izvršeno od samskega delavca brez družine ali pa od očeta 10 otrok. Zato bi se moral ustanoviti ali poseben družinski zavod ali kot oddelček starostne zavarovalnice, ki bi imel nalogo razdeljevati družinske prispevke. Stvar si mislim tako, da bi moral vsak podjetnik in službodajalec prispevati v tak družinski fond na primer 50%, od vseh svojih delavcem izplačanih mezd. Iz tega družinskega fonda bi potem dobivali družinski očetje mesečne ali četrtletne prispevke za otroke med tem, ko bi dobivali pri gospodarju plačo ko vsak drug delavec. Ta stvar je silno nujna in jo je treba izpeljati nemudoma.

Proklamacija našega odrešenja in neumevanje.

Pred skoro dvatisoč leti je nastopil med judovskim ljudstvom, ki je bilo tedaj podjarmljeno in je izgubilo svojo samostojnost, prebuditelj ljudstva, velik govornik in organizator. Krog njega so se zgrinjale množice ljudstva, po več dni je hodila za njim množica, broječa nad 5000 glav. Na veliki petek, ob dnevu trpljenja, ga je to ljudstvo zapustilo. Ni ga več poznalo ali pa le pomilovalo. Prepustilo ga je smrti. Zakaj ta sprememba? Zato, ker je ta govornik rekel: »Moje kraljestvo ni od tega sveta.« Ljudje so posvetili, na tej zemlji iščejo svoj raj, svoje kraljestvo, ta kralj pa izjavlja, da namerava ustanoviti drugo duhovno kraljestvo, katerega se doseže po premagovanju, trpljenju in zatajevanju samega sebe. To kraljestvo obstoji še danes, to je Cerkev. Malo se je ljudje oklepajo. Isti boj, isti vzroki kot tedaj pri ljudstvu in pri bogatinih.

Poglejmo brezverskega bogatina, kako si kopiči premoženje, ki je njegov edini bog, iz vere in cerkve se pa norčuje. Da je po njegovem mnenju dobra kvečjemu za reveže, da ga tolaži in mu daje upanje, da doseže srečo, katere pogreša na tem svetu, šele po smrti. Pa poglejmo tudi vernega bogatina. Ta sicer vere in cerkve ne zanika, pač pa misli, da je dovolj samo površno krščanstvo, hoče imeti raj tukaj in tam. Bistvo krščanstva mu je tuje. Reci te-

mu bogatinu, naj da en del svojega premoženja ubožcem, za dobrotelne naprave, za socialne potrebe. Odslovil te bo. Da sicer, ali kaj je, kar dá v primeri z njegovim premoženjem. V bistvu je njegov bog »mamona«, na katerega navezuje želje. Vera sicer nikjer ne pove, koliko imej kdo premoženja, tudi ne prepoveduje zasebne lasti, vendar pa tak bogatin ne pojmuje praktičnega krščanstva. Z 1 milijonom kron bi mogel v današnjih razmerah osrečiti 500 družin z lastnim domom in ravno toliko družin iztrgati vse razdirajočemu brezverskemu komunizmu in socializmu. Ali se zaveda tega, kateri milijonar, bodisi krščanski ali židovski? V tem pogledu sta si enaka. Obeh bog je njih denar in premoženje.

Politika.

Tržaška meščanska liberalna stranka je razpadla. Kdor ve, koliko krivic je prizadela tržaškimi Slovencem, ta gotovo za njo ne bo žaloval. Naj počiva v miru!

Ljudstvo v Italiji je radi imperializma vlade zelo razkačeno. Položaj prihaja čimdalje resnejši, tako da mogoče revolucija ni več daleč.

V Monakovem vlada strahovit teror. Veliko meščanov, vojakov in delavcev je bilo ustreljenih. Življa, ki jih je poslala Hoffmannova vlada v Monakovo, da ne bi prebivalstvo radi špartakovcev trpelo lakote, se uporablja enostavno za rdečo gardo.

Mažarski boljševiki so poslali na Dunaj svoje boljševiške agitatorje, ki so obljubili da bo prevzela Ogrska prehrano Dunaja, ako se na Dunaju proglasi sovjetska republika.

Pod boljševiško vlado v Petrogradu vlada taka lakota, da so končali šolsko leto z Velikonočjo. Počitnice bodo trajale 6 mesecev in učence bodo medtem poslali na deželo, ker jih v Petrogradu ne morejo več preživljati.

Demonstracije na Dunaju. Na Dunaju so priredili brezposelni demonstracije pred parlamentom. V parlament so poslali deputacije in zahtevali, da se predlože njih želje državnemu kancelarju. Demonstrantom se je pridružilo zlasti mnogo nedorastlih fantičev. Iz množice je padlo na polico nekaj strelcev, nakar je tudi policija odgovorila z ognjem. Ranjeni so bili en policist in dva demonstranta. Ko se je posrečilo demonstrantom prodreti skozi vrste stražnikov do parlamenta, je razbil mlad fant okno v pritličju zborničnega poslopja, zapalil blazino na oknu in jo vrge v hišo. Nastal je ogenj, ki pa ni segel predaleč na okrog, ker se je ognjegascem posrečilo, da so ga zadušili. Demonstracije so se nadaljevale, tako da je bilo mrtvih stražnikov štiri, razen tega 17 stražnikov težko in 23 lahko ranjenih.

Grofa Czernina so nemško-avstrijske obmejne oblasti v Feldkirchnu aretirale, ko je hotel brez potnega lista prekoriniti švicarsko mejo. Kakor bo še vsem v spominu, je bil Czernin v vojni dobi vsemogočni avstrijski minister za zunanje zadeve in največji nasprotnik češke politike. Tudi od ministra do jetnika je le en korak — in včasih celo zelo kratek.

Nabirajte za tiskovni sk'ad Jugoslov. Stokovne Zveze!

»Meni se vdaj, golobica, drugo vse pozneje zveš.« Zgrabil jo je, zavpila je.

Tisti hip pa je zgrabila njega za vrat jeklena roka. Držal ga je človek s sajastim obrazom in rdečo kokardo. Potegnil ga je nazaj, izvlekel v prvo sobo, zaklenil vrata deklije spalnice, vrzel sivega zločinca na tla, mu stopil za vrat in zablistel z bodalom. Hropel je sivež na tleh, oči so mu izstopile, z nogami je kopal, z rokami krčil in stiskal čevlji, ki ga je pritiskali. Malo je sajasti popustil s pritiskom. Muke na tleh ležečega so ga veselile. Kakor prej staremu se je zdaj njemu svetil zlobni ogenj v pogledu.

»Ali me poznáš,« se je zadržal nad obupancem na tleh. »Prišel je, danes je prišel tvoj in moj dan... dolgo iskani... tvoj strašni, moj sladki... Ali me poznáš?« in pritisknil je znova s škornjem ob grlo, da je stari na tleh strahotno odprl usta in pomolil jezik, grgrajoč. »Ali me poznáš?« in popustil je spet malo, da je požrl oni na tleh malo sape za nove muke.

»Ha, hudič, je-li že kdaj tako pozdravil sin svojega očeta? Dvignil je nogo izza vrata in s škornjem butnil starega po prsih, da so mu bruhile iz grla krvave pene. »Tvoje krvi sem. Zakaj bi tvoje nekolično ne pretočil? Ali veš, kako

Gospodarstvo.

Gospodarski pomen Koroške in Primorske za Jugoslavijo.

Gospodarski liberalizem, imenovan kapitalizem, ki ima svoj začetek na Angliškem, je sčasoma objel ves takratni gospodarski razvoj po svetu. Z njim je bistveno zvezano nasilje, absolutizem in imperializem. V raznih državah je taisti razkrojil zdrave razmere. Pohlep je rodil protipohlep. Vstajati so začele socialistične ideje. V Franciji je liberalizem uvedel razkošno dvorno življenje in v zvezi s tem praznjenje državnih blagajn in hipno naraščanje dolgov. To je privedlo do krvave revolucije, po kateri so se menjavale vlade kakor kameleono barva.

V Nemčiji, kapitalistično in do zadnjih svetovnih dogodkov strogo absolutno vladani državi, je vstal Marx s svojim socializmom. Njegovi nauki so se širili širom sveta in uveljavljali med družbo. Ta mednarodni socializem je zasegel Rusijo. V vojni mu je podlegla. Tla mu je pripravil prejšnji sistem. Mogočno Rusijo trpinči revolucionarni komunizem — boljševizem — s svojimi slabimi posledicami.

V tem času preleti tlačeni svet misel samoodločbe. Vzdihnili in vzdraveli so se na mah vsi mali, tlačeni narodi in zahtevali svoja prava, med njimi tudi troimeni narod Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Ta ideja je že stara, kajti od l. 1848, pa do danes smo jo zmeraj v večjem ali manjšem obsegu in z različno intenzivnostjo ponavljali in zahtevali združitev vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov. Višek pa je dosegla v majniški deklaraciji leta 1917., nakar se je vzel v zaledju boj, neustrašen parlamentarni boj v dosegu taiste. Razpadla je v oktobru 1918 avstrijska fronta in proklamirali smo svobodno, neodvisno Jugoslavijo.

Jugoslavija obsega vse ozemlje, kjer bivajo Srbi, Hrvati in Slovenci. Vse ozemlje Hrvatov in Srbov je že skoro združeno, le za ozemlje na Koroškem in v Primorju se še ta srčna želja ni izpolnila; Koroška imajo zasedeno Nemci, Primorje in nekaj Kranjske pa Italijani, ki jo hoče zase kot »svojo egoizmo«. Koroška je najsevernejše ležeča pokrajina Jugoslavije. Proti Kranjski jo zapirajo Karavanke, na severni meji pa Visoke Ture. Le proti Stajerski je bolj odprta, ker obe dajeta dotoke glavni reki Dravi, ki ju pretaka in tvori zemljepisno več ali manj organično enoto. Narodnostna meja Koroške ni povsem jasno začrtana, ker je pod nemškim režimom in vladnim pritiskom nemštvo ugodnejše živelo kot slovenstvo in ker je pod zaščito vlada štivila nemško brutalnost in agresivnost. Glavni del ljudstva je gotovo slovenski, iz katerega narašča nemčurska inteligenca in pa industrijalna mesta, kjer se je slovenski delavec hotel ali nehoté prilagoditi razmeram »Herrenvolka« in s tem zamenjal materinščino z nemštvom. Ljudstvo na deželi pa je ohranilo stare navade in jezik.

Na vsak način mora biti Gospa Sveta naša in pa St. Vid — saj je segel slovenski jezik pred par sto leti še do Brež — Osojsko jezero, Beljak in ozemlje do Spitala in pa Ziljska dolina čez Šmohor. Te kraje nekako naj bi obsegala severna meja.

Gospodarsko bi se pa dala Koroška deliti v več delov. Zemljepisno jo delimo itak v Zgornjo in Spodnjo Koroško. Središče Zgornje Koroške je Spital, kjer se steka Mela v Dravo in kjer se odcepi Turska železnica od Južne železnice; ta

del je pač gospodarsko odcepljen od ostale Nemške Avstrije, naseljen je pa kompaktno z Nemci in kot tak pripada k Nemški Avstriji. Drugo okrožje Zgornje Koroške je pa Beljak z važnim železniškim križališčem. V Spodnji Koroški je pa šentvidsko okrožje, ki naj pripada Jugoslaviji, in pa nepobitno jugoslovansko celovsko okrožje. Sploh bi pa pripadala cela Koroška gospodarsko in geografično k Jugoslaviji.

Goriška, Trst in Istra pripadajo geografično tudi Jugoslaviji; gorski grebeni Karavank, Julijskih Alp in pa Jalovca s podaljškom goriških Brd se pri prestopu Zabniške doline v obliki žarkov razidejo, ki pa tvorijo po sestavi zemlje enoto, spadajo skupaj ter zapirajo beneško ravnino. Ozemlje teh pogorij posedajo Slovenci, kjer prehaja gorovje v nižavo, začena laški živelj. To opazamo tudi na Krasu. Zapadni rob kraške in dobrodske planote do Soče posedajo Slovenec, onkraj Soče v ravnini pa prebiva Furlan. Gorica in Trst spadata v območje slovenskega ozemlja. Saj je njih prebivalstvo najmanj do polovice slovansko, kar kaže pristransko ljudsko štetje iz leta 1910., še bolj jasno pa zadnje državnozbornske volitve. Dali smo pa tudi mnogo poturic.

Da pripada Goriška in Trst gospodarsko Jugoslaviji, je jasno. Trst brez zaledja je kot riba brez vode in mora v par desetletjih gospodarsko propasti. Če dobí torej Italija Trst, je njegova usoda zapečatená in zato pametni, pravi italijanski Tržičani niso nič kaj veseli italijanskega objema, ker so raje bogati Jugoslavlani, kot pa ubogi laški ribiči.

Če pripadeta Koroška in Primorska k Jugoslaviji, pomenilo bi to velikanski prirastek z ozirom na narodno gospodarstvo. Ves narod bo združen, ne bo narodnostnih bojev in vse moči bodo služile dobrobiti mlade države, ki bo za neprimerno večja ko sicer. Specijalno je Sloveniji mar, da dobimo te pokrajine. Ves promet bo šel skozi Koroško po Bohinjski in Južni železnici v Trst in pri tem bodo naše dežele neizmerno pridobile s kupčijo. Če pa teh delov ne dobimo, se bo pa koncentriral ves promet iz Avstrije, Češke, Ogrske na Reki in Splitu, pri čemer bi cvetele pač hrvatske dežele, slovenske pa gmotno propadale, osiromašile in obenem kulturno zaostale. Pa ne samo za naše žepa je ta deželna pridobitev važna, ampak za svetovni promet kot tak. Če dobí Italija Trst, gotovo ne bo mogel tekmovali z Genovo, katero bodo Italijani varovali bolj ko Trst, kar Tržičani prav dobro vedo. Znano je, da je pomorski promet več kot še enkrat cenejši kot pa železniški, in zato bi trgovina z naravnim nagonom sledila krajši poti v Trst, dočim bi jo Italija vodila v Genovo z ugodnejšimi železniškimi tarifi, ali na drug način, pri čemer bi pa vendar svetovna trgovina trpela vsled višjih prometnih stroškov. Da bi dunajsko blago, ki gre čez Amstetten, Solnograd, Inomcast, Verono, kdo vozil v daljni Trst, nego v bližnjo Genovo, vsled razlike prevoznih stroškov ni misliti in bi bilo gospodarsko neopravičeno in nepravilno. Sledi: laški Trst ne bo vzdržal konkurence italijanskih pristanišč, posebno Genove ne, ter bo sčasoma propal, kakor Benetke, kojih propad je povzročil avstrijski in rastoči Trst.

Koroško prištevamo k poljskim deželam. Večina ljudstva se bavi s kmetijstvom, ki biva na svojih kmetijah; en del teh kmetijskih domov je sestavljen na ta način, da leži dom z gospodarskimi poslopiji sredi vsega k kmetiji spadajočega

Prelezel je lesena vrata, potrkal na vežna vrata, v sobi za zastorom se je zasvetila luč. »Zašel je kdo,« je mislila stara teta. »Noč ga je prehitela,« in šla je odpirat. Nekam v skrbah je pogledala; vendar ga je pustila, povabila v sobo.

V tistem času pa je lezel čez plot oni drugi s sajastim obrazom in rdečo kokardo.

Sivež v sobi pa je vprašal nesramno-držno staro teto, kje je lepa deklica. Starka se je pri tem vprašanju skoro sedela strahu; ali skrb za nežno ljubljeno varovanko jo je hkrati opugnila. Zastavila mu je pot in velela: »Prosim, idite od nas drugam! Za Vas pri nas ni prostora!« Ni se izgovorila in priletel je udarec nanjo, izpodnesel ji je staro telo, padla je po tleh, okrutnež pa ji je stopil z nogo za vrat, ga zmečkal in jo zadušil. Še je sklepala na prsih suhe roke, ki pa so obmirovale.

Ropot je odprl sosednja vrata, odprla jih je in zaprla deklica, ko je videla pred sabo neznanega tujca, ali vrata je odpahnil, stopil je v njeno sobico. Plamenček je plapolal pred Marijino podobo, utrinjal se na deviškem obrazu Marijine varovanke in bežal po zelenem obrazu sivega zločinca. Umaknilo se je nesrečno dekle, pogledalo z nebeškimi očmi in umaknilo pogled k Mariji, vendar nič ni pomagalo pred kamenitim zelencem.

si butnil svojo ljubo, svojo mater, poslednjič od sebe, ko me je tebi prinesla? Ha, pristaš svobodne ljubezni. Tudi jaz te ljubim svobodno. Le poglej ta nož! Kaj ni to ljubezen, če ti jo vrnem? Le poskusi, pristaš svobodnega uživanja! Mar veš, kako je umrla moja mati po tvojem zadnjem slovesu z brco. Bruhala je kri. Tudi ti jo boš.

Zavihtel je nož, mož z rdečo kokardo, nezakonski sin na tleh ležečega, zasadil nož v desno oko — zločinskemu očetu zločinski sin. Zavrešal je starec na tleh, zarjul, zbruhnil kletev. Mrzlo je nadaljeval mrzli sin: »Še ni dovolj. Ljudje so rekli: Vlačila se je, Staknila je tega, kazali so name. Ni imela grizljeja. Ti si ta čas žrl od mesta do mesta, se vlačil...«

Krvav nož se je vnovič zasvetil. Porinil mu ga je v trebuh. Smradljiv gnoj se je pocedil iz črev za nožem in grgrajoč strašen sunk glasu iz grla trpinčenega. Zatutil je, se skušal vreti kvišku ali škorenj ga je pahnil znova nazaj.

»Poginila je,« je sikal sin. »Mene so dali tujim ljudem, slednjič v tovarno. Birič mi je bil oče, ječa mati. Ta dva sta me uvrstila. Tudi ti okusiš mojo vzgojo. Kaj pimaš odločnega sina? A predolgo ti že skazujem ljubezen. Podedoval sem jo po tebi, svobodno ljubezen, in svobodno uživanje življenja na izgrgrevanju starih.

Li nisem tebe vreden sin? Sprejmi posljendji dar svobodnega dejstevanja!

Zadrž mu je nož v grlo in ga prerezal sin — očetu...

Na grdo zavitem obrazu so se režali neodstranjeni greehi. Spačeno truplo je obležalo in ležalo tik žene, ki je bila moliča noč in dan in ki jo je mrtvec umoril poslednjo uro.

Človek z rdečo kravato je stal in gledal ta prizor. Zelezo v roki, železo v prsih. Ni za hip se mu ni zmečala duša. »Se en posel imam. Nisem sreča užival, tudi drugi je ne bo nobeden.«

Odklenil je vrata male sobe. Pred podobo Marijino je klečala in molila. Plamenček izpred Marije je objemal dekličje ude in njegovi žarki so se spuščali po košatih lasih. Vstala je in človek z rdečo kokardo jo je ogledoval in ledeno gledal.

»Oskrunim ti tvojo lepoto,« je dejal. »Oni, ki zdaj leži tam v krvi, te je hotel vleči od mesta do mesta, razkazovati tebe, svoj novi zaklad, si služiti s tabo denar, visoka mesta in slasti. Njegovih namer je konec, pa tudi tebe ne bo nobeden z veseljem — gledal.

Glej, zvežem te s to verigo. Mene so vklepali, tudi jaz naj ne trpim krog sebe nevkljenjenih rok, tudi ne tvojih nežnih in čistih...« Zadržala je deklica, se ozrla na kip, ki ga je obsevala lučka, ali člo-

polja in gozdov. Obdelovanje je lažje in hitreje, kakor pa če leže hiše na kupu strnjene v vas, njive, travniki, pašniki in gozdovi pa razmetani na vse strani v različnih plasteh.

Prvi tip velja po večini za pokrajine nad Celovcem, torej tam, kjer že nemški življenjski prevladuje, dočim opazuješ drugi tip v večjem obsegu v slovenskih pokrajinah. Na vsak način je prikladnejši in boljši prvi tip, kjer je zemlja vsa skupaj, kjer jo lažje obdeluješ, kjer ne mudiš časa in ne potrebuješ meja med sosednjimi njivami. Dohodek ti nosi gozd, polje in živinoreja. Koroška ima veliko lepih in bogatih gozdov. Ta les porablja kmet deloma za dom, deloma ga pa prodaja velikim lesnim trgovcem, ki so zvečine Italijani. Glavni lesni promet Koroške je z Italijo. Tjakaj izvažajo povečini neobdelan les, le v mali množini ga obdelajo že na mestu, a samo na pol. Povsod, kjer je le kaka vodna sila, stoji žaga, ki les takoj na mestu žaga in dalje odpravlja. V zadnjem času nastajajo žage, ki jih goni para ali pa električna sila.

Posebno dobro uspeva na Koroškem žito. Plast zemlje je precej debela in mastna. Najbolj uspeva pšenica; povprečni pridelek cenimo na 1 ha 12 „, rž na 1 ha 10 5/8 „, potem ječmen na 1 ha 12-2 „, krompir na 1 ha 11-7 „ in oves na 1 ha 10 „. Relativno najslabši obrodil krompir z 74 kvintali na 1 ha. Vse obdelane zemlje je v površini 37.600 ha. Vsi ti poljedelski prideiki zadostujejo za deželo samo in ima še nekaj preostanka za trg. Mastna, debela plast zemlje pa bi obrodila še daleko več, če bo zaokrožena (arondirana) vsa zemlja in če bo obdeloval kmet zemljo bolj umno (intenzivneje). Potrebna je še zemljiška prenovitev, ki bo v naši Jugoslaviji tudi izpeljana, a ne v dobro veleposesnikov, ampak v dobro ljudstva, kmetov in delavcev. Gotovo je, da se bodo velika zemljišča, ki so sedaj last grofov in baronov, razdelila. Po izvršenih reformah bo deželi gotovo v zemljiškem oziru preostajalo in bo izvažala potom trgovine.

Koroška se ponaša tudi z dobro plemensko pasmo konj in govedi; za domačo uporabo ne porabi vsega, ampak izvažajo plemensko živino na razne svetovne strani. Spričo tega ima obilo mleka, ki ga lahko izvažajo, ravno tako masla. Perutnina je tudi dobro razvita in eksport jajec lepo cveta.

Omeniti je treba še jezera, ki hranijo veliko množino tečnih rib, ki jih tudi more nuditi trgu.

Vse te prideleke izvažajo dežela v pokrajine Nemške Avstrije, kjer je nakopičena veleindustrija in ki je tako njen naraven odjemalec.

V poljedelskem oziru je Primorska nekoliko na slabšem ko Koroška, a rečemo pa lahko, da se sama prehrani, če izvažamo trst. Žito obrodil precej dobro, posebno turšica v vipavski dolini. Zvečine poljskih produktov pa tvori vino, ki je svetovno znano in ki ga kot posebnost drago prodajajo. Brdsko vino in vinavska so solumo znana; pa tudi Istra obrodil precej vina. Omeniti moramo še zgodnje sadje, kakor češnje, pomaranče itd., zgodnje zelenjavo, ki je že sedaj zavzemala precejšnje mesto v velikih industrijskih središčih, kakor na Dunaju in v Gradcu. Istra pridelala tudi nekaj zelja.

Morske ribe so pa preplavile že pred vojsko avstrijski trg, vsled izredno dobrih železniških zvez. Te porabi ljudstvo deloma sveže, deloma pa jih konsevira in šele izdelane konserve postavijo na trg.

Vek z rdečo kokardo je izvršil, kar je rekel. S težko verigo ji je zadržal roke, da so ji otekale.

Obraz krvnikov je kazal, da proces še ni končan.

»Oskrunim te,« je dostavil mrzlo, »in nikdo naj več ne zre z dopadanjem tvojega lica.« Rekla je: »Kaj sem ti storila hudega?« Odvrnil je: »Jaz nisem užival ljubezni v življenju, tudi ti je ne uživaj! Mene so sovražno gledali v življenju, tudi tebe naj gledajo sovražno! Da pa te bodo gledali sovražno, moraš biti sužnjica in zraven zopna, grda...«

Najprej ti odsečem kras tvojih las. S tem nožem, krvavim in gnojnim, ti izderem oči. Ne maram gledati nebes in drugi naj jih ne gledajo. Pred volim jamami bodo bežali. Razrežem ti tvoje lice. Nikdo naj ne pije sreče iz njih, ne ti ne nihče...«

Zahtela je deklica, ozrla se h kipu: »Marija, pomagaj!«

Človek z rdečo kokardo je počasi iztegnil roko, kakor da hoče pomnožiti ubogi revni strah pred strašno usodo. Še hip in curek krvi bo šinil iz kraja lepih oči...

Koraki, vrata se odpro... mladenič jasen, stasovit z orlovim peresom, orlovim pogledom, ne pomišlja, stori, rdeči krvnik mrtev leži...

Omenimo še Trnovski gozd, ki je državna last. Vsako leto izsekajo velike množine lesa, ki gre z večine po morju, ali pa po suhem v Italijo. So to zakladniki, ki vlečejo egoistične Italijane!

Primorska bi pa na vsak način obrodila še boljše, če bi bila — posebno ponekod — umneje obdelana. Zaostanosti vzrok je srednjeveška naprava kolonata. Veleposesnik odda zemljo svojemu najemniku — kolonu, — ki zemljo obdeluje proti odškodnini v denarju, po največ pa v oddaji gotovih odstotkov od pridelka. Gotovo najemnik — kolon — ne bo tako pridno obdeloval zemlje, kot pa, če bi bila njegova last, kjer bi skrbel za čim večji pridelek, ampak bo zadovoljen le s tolikim pridelkom, da mu po oddaji dolžnostnih dajatev, ostane vsaj toliko, da se bo dobro, ali vsaj srednjeobro preživel.

Naravni odjemalci obeh teh pokrajin so, kakor že omenjeno Nemci in Italijani, odkoder prihajajo znatni zneski v deželo, zakar nabavimo potem produkte, industrijske ali pa poljedelske, ki jih sami nimamo, ali pa naložimo dobičkanosno denar v podjetja. (Dalje.)

J. S. Z.

Jakob Milavec, posestnik in nadsprevodnik južne železnice v pokoju je umrl dne 23. aprila v Ljubljani. Do dvajset let je vodil »Prometno zvezo železničarjev«. Po razpadu Avstrije so se včlanili na njegov nasvet pri Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Naj počiva v miru!

Sklep vsakega kršćanskega delavca bodi: V Jugoslovansko Strokovno Zvezo, — v tej zvezi si hočem na pošten način s pomočjo skupne organizacije izvajati svoje pravice, truditi se hočem, da pridobim za to zvezo vse pošteno kršćansko delavstvo.

Jesenški tovarnar pride Kristanu na pomoč. Občni zbor je vodil predsednik nadzorstva prokurist Kranjske industrijske družbe na Jesenicah G. Mayer. Že ko je otvoril občni zbor in govoril nemško, se je čulo godrnjanje udeležencev. Mar naj se zaradi enega privandranca uče vsi drugi tujega jezika. Pregovor, stara ljubezen ne zariji, se je pa pokazal tudi v tem slučaju. G. Kristan je videl, da razpoloženje zani ni preveč ugodno in da z njegovimi pooblastili ne bo nič, zato je izjavil, da je potrebno, da se vpraša vlado za svet, kako ona tolmači pravila glede pooblastil. Dr. Mohorič, ki je zastopal Gospodarsko zvezo: »Ne vlado, sodnik! treba vprašati, ker ona ima o tem odločati.« Gosp. prok. Mayer, ki je videl, da se nahaja G. Kristan v ravno tako težkem položaju glede pooblastil kot on z nemščino, je izjavil, da preloži občni zbor za 4 tedne, da se bo G. Kristan lahko pri vladi prepričal, če on pravilno tolmači pravila ali pa Kočmur. Udeleženci so se godrnjaje razšli.

Tri vagona sladkorja je dobila Vojna zveza čez kontingent, a doslej G. Kristan še ni pojasnil, kam je šel ta sladkor. Kršč. soc. delavstvo ga ni bilo deležno.

Deset tisoč kron nagraje je dobil G. Kristan od Vojne zveze na predlog g. tovarnarja Mayerja, njegovi pomočniki pa poleg redne mesečne plače vsak 3000 K, svojim nižjim uslužbencem in uslužbenkam, ki hodijo v raztrganih čevljih, pa doslej ni dal izplačati vsakemu 300 K, kot je bilo sklenjeno.

Ali bo imelo delavstvo kakšno škodo, če preneha Vojna zveza? Naše mnenje je, da nobene. Vojna zveza doslej ni imela nobenega blaga, razen kar je dobila od raznih bivših central po nakazilu vlade. Te centrale za nas, v kolikor ne leže v Jugosla-

viji, ne pridejo več v poštev. Pri nas je le še žitni zavod in sladkorna družba v Ljubljani. Navedena zavoda bosta pa dajala moko in sladkor tudi brez Vojne zveze naravnost konzumom in tovarnam. Sedaj je postopanje sledeče: tovarna ali konzum naznanita vsak mesec sproti Vojni zvezi, koliko članov ima preskrbeti, Vojna zveza pa to naprej naznani žitnemu zavodu oziroma sladkorni družbi. Ta dva zavoda nakazeta potem blago ali naravnost posamezni zadrugi oziroma tovarni ali pa skupni Vojni zvezi, katera potem blago razdeli med tovarnarje oziroma zadruge. To je vse delo Vojne zveze. Za to delo si zaračuni Vojna zveza pri kg moko ali sladkorja 5 do 10 vin., kar znesse mesečni dobiček približno 10.000 K. — Če torej Vojna zveza preneha, bodo tovarne oz. zadruge mesečno obvestila o stanju članov pošiljala mesto Vojni zvezi naravnost žitnemu zavodu oz. Sladkorni družbi in bodo tudi od teh naravnost dobivali blago katelega zato ne bo nič manj, bo le nekoliko ceneje. Sicer je pa dolžnost prehranjevalnega urada pri deželni vladi skrbeti za ljudsko prehrano, za slučaj, da bi se uknila prosta trgovina in bi se razmere kakorkoli predrugačile.

Kršč. soc. delavstvo se hoče otresti Kristanove kuratele in zato zahteva, da se Vojna zveza razdruži, prehrana pa uredi tako, da ne bo dobivalo gotove ugodnosti le delavstvo bivše vojne industrije je ampak vse delavstvo brez razlike ali je v kaki tovarni ali pa v zasebni službi. Na eni strani metati iz tovarn, na drugi strani zatirati po Vojni zvezi, se naše delavstvo ne bo več pustilo! Vun z našo pravico!

Kristan študira pravila Vojne zveze.

Dne 14. t. m. se je vršil občni zbor Vojne zveze. Predsednik »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva«, Alojzij Kočmur je našteval krivice, katere trpi naše delavstvo vsled neenakega razdeljevanja blaga, ter zahteval razdružitev Vojne zveze. Povdarjal je, da Vojna zveza z ozirom na kršč. soc. delavstvo ni vršila svoje dolžnosti, da je za delavstvo, ki je izven Vojne zveze krivična ker dela razliko med industrijskim in drugim delavstvom in da je konečno sedaj nepotrebna ker razdeljuje le ono blago, ki je da žitni zavod in sladkorna centrala, edino s to razliko, da blago katero bi delavstvo lahko dobilo naravnost od teh zavodov, s svojim posredovanjem podraži in neenako razdeli.

G. Kristan je naznanil, da je odbor sklenil umakniti predlog na razdružitev. Proti temu se je pa ugovarjalo, ker odbor ni upravičen spreminjati pravilno razglazeni dnevi red občnega zbora.

Kočmur je tudi protestiral proti pooblastilom, katere je Vojna zveza dobila od zunanih članic, katera je pa G. Kristan kratkoma izpolnil na svoje ime, kot bi bil on začetek in konec Vojne zveze. Povdarjal je, da so vsa ta pooblastila po § 31 pravil Vojne zveze neveljavna. Ta paragraf namreč določa, da sme tovarna ali konzum pooblastiti za občni zbor le take osebe, ki so pri dotični tovarni ali zavodu nastavljeni na primer: Člani načelstva in nadzorstva, ravnatelji, prokuristi, tajniki in enaki. Med te enake se je hotel prištejati G. Kristan. Medklic: Potem ste pa Vi tajnik vseh kranjskih tovarn.

Kje so vžigalice? Pri zadnji delitvi vžigalic so se po vseh trgovinah kot konzumih v Ljubljani razdeljevale vžigalice na osebo po 1 zavitek edino v Prvem ljubljanskem delavskem konzumnem društvu jih je dobil vsak le pol zavitka. Zakaj ta razli-

Ta prizor se je še večkrat ponovil. Minulo je leto in dan in z njim je prišel kodroglavi sinek in potem bujnolasa hčerka in potem cela družina. Vsi so se ljubili med seboj, svoja arca so imeli v nebesih in svit onega sveta se je naselil v njih duše.

Samo včasih jih je obšla groza na tem svetu —, kadar so šli mimo zapuščenega kraja, trnje je rastle ondi in razhudenik. Bilo je grobišče. Oba zverinska zločinca sta bila tam pokopana. Tresli so se otroci, ko so šli tam mimo, da sta jih morala roditelja tešiti.

Končam naj pripovedovanje o lepi devici, o hudobnih zločincih in srčnem rešitelju: Vprašujeta me za imena. Torej zvedite še to:

Deklica s pomladnim stasom in nebeškimi očmi je zlata svoboda. Stari zločinec in osiveli grešnik, ki jo je hotel zlorabiti, je sebični, nečisti, odušurki liberalizem. Njegov trdi maščevalni sin, krvnik, ki jo je hotel vkovati v sužnje verige za zmeraj, je rdeči in krvavi socializem. Rešitelj pa, vitez, ki jo je otel, se z njo zaročil in poročil, si ti, mladenič, mož krščanskega prepričanja.

A. Komlanec.

ka? Vojna zveza je dobila pri Perdanu 20 zabojev vžigalic in sicer 9 zabojev za Prvo ljubljansko delavsko društvo, 11 zabojev pa za Kristanov konzum. Vojna zveza, pa ni oddala teh 9 zabojev delavskemu konzumu, ampak jih je porabila drugam. Po tridnevnom letanju od vlade do Vojne zveze in Perdana se je končpo posredilo, da je G. Perdan izročil 5 zabojev vžigalic, to je polovico premalo, zato so bili člani delavskega konzuma po krivdi Vojne zveze oškodovani. To ve vlada oz. njen prehranjevalni urad na katerega je napravil delavski konzum obširno pritožbo pa doslej še ni odredil, da se delavskemu konzumu izroči še 4 zaboje vžigalic, ampak je poslal pritožbo v izjavo Vojni zvezi — beri: Kristanu, ki bo seveda poročal, da je vse izmišljeno in vse bo šlo zopet naprej svojo staro pot.

Cestar.

Cestar, ta je vedno in vedno za metlo. Vedno je zadnji: ako bode drugim kaj ostalo, potem boš še le mogoče kaj dobil cestar! A še ni gotovo. Vsemu delavstvu, uradnistvu, železničarjem in dr. so se plače zvišale; tako čitaš v časopisih. A ti cestar čakaj na milost od zgoraj, dokler ne obnemoreš v cestnem jarku s svojim vedno praznim želodcem in do skrajne meje obrabljenim oblačilom. Lasje silijo skozi pokrivalo, prsti na nogi niso več zadovoljni s svojim stanovanjem. Enako je tudi z ostalo tvojo kramo. Tudi naše družine niso več za med ostale državljane. Skrajni čas je, da se tudi za nas potrebno ukrene in da se nam pomore iz našega obupnega položaja. Saj smo tudi mi cestarji neke vrste državnih delavci trpin, ki skrbimo in se trudimo, da ohranimo javne ceste sposobne za promet. Toraj prosimo deželno vsado, da nas ne pusti na svoji levi strani kakor se je to zgodilo pod izginolo avstrijsko vlado. Vpošteva naj se, da smo tudi mi potrebni in takorekoč že pri vsaki dobroti, ki se deli najbolj pri krajanu. Cestarji!

Cestarji na državnih cestah se pritožujejo radi nepravilne razdelitve živil. Vlada ima v zalogi še moko, suhega mesa, klobase, češplje itd., a to pa ne za cestarje. Vsi drugi državni uslužbenci so dobili 10 kg moko in drugih jestvin, mi pa ne dobimo kljub vsemu moledovanju nič. Ali je to pravilno? Delamo od jutra do večera, v dežju in v blatu, a nas ne vidi tu nobeden. Potrpežljivost nas mineva. Kje je še kaj pravice? Vlada se ne zmeni za nas, oni ki so nam obljubljali vedno, saj dobite, saj dobite, tudi ne. Ne kaže nam drugega, ali poginili od lakote, ali pa naj si poiščemo pomoči iz tega položaja. Ali prvo ali drugo. — Več cestarjev.

Delavsko pravo.

OKROŽNICA IZ LETA 1891.

Bogatinom.

Zato premožnim opomin, da bogastvo ne bo zabranilo boleznim, tudi ne pomaga nič za srečo večnega veka, ampak preje škoduje. (2. Tim. 2, 12.) Nenavadne grožnje, s katerimi grozi Jezus Kristus bogatinom, jih morajo pretestiti; morali bodo o rabi premoženja zelo strogo obračunavati nekoč Bogu sodniku. Kako naj rabimo imetek sami, nas pouči znamenit in prevažen nauk, ki ga je že veda modrih zaslužila, Cerkev pa popolnoma pojasnila in odredila, da se ga ne držimo samo s spoznanjem, ampak z dejanjem v običajnem življenju. Temelj tega nauka tiči v tem, da razlikuješ pravično denarno posost od pravične denarne rabe. Da zasebno poseduješ blago, do tega ima človek pravico, kar smo videli malo prej; posluževati se te pravice zlasti v družabnem življenju, ni samo dovoljeno, ampak naravnost potrebno. Dovoljeno je, da človek poseda lastnino. Je pa tudi potrebno za človeško življenje. (II. II. qu. 66, a. 2.)

A če vprašuješ po tem, kaj je treba rabiti dobri, ti odgovarja Cerkev brez ovinkov: Kolikor to zadeva, ne sme imeti človek zunanje stvari za svoje lastne, ampak ko skupne, da jih namreč zlahka obrne v skupni blagor, ako so drugi v potrebi. Zato pravi apostol: Bogatinom tega sveta zapovej, da radi dajo, in sodelijo. (II. II. qu. 66, a. 2.) Gotovo ni nikomur ukazano, da mora pitati druge, kar tiče rabo njegovega premoženja, ako so njegovi domači potrebni. Niti ni dolžan dajati drugim od tega, kar potrebuje sam, kar je primerno za njegovo osebo in kar se spodobi zanj; zakaj nihče ni obvezan živeti neprimerno. (II. II. qu. 32, a. 6.) A kjer je potrebi zadoščeno in za spodobnost poskrbljeno, je dolžnost darovati potrebnim od preostankov. »Kar preostane, dajte v miloščino.« (Luk. 11, 41.) Ne veže jih pa k temu pravičen, razen ob skrajni sili, ampak ljubezen krščanska. Te pa ne moremo z državno postavo in sodnim potom izsiliti. Ampak pred postavami in sodbami ljudi gre postava in pravica Krista.

stusa Boga, ki na mnogo načinov svetuje, naj nam darežljivost preide v navado: blaženejšje je dajati ko prejemati. (Dej. 20, 35.) Zato bo revežem darovana ali odrečena dobra dela sodil, kakor bi bila nje-mu darovana ali pa odrečena... Karkoli ste storili enemu izmed mojih najmanjših bratov, ste storili meni. (Mat. 25, 40.)

Posnetek vseh teh trditvev je ta-le: Kdor je po božji dobroti sprejel večjo množino blaga za dušo ali za telo, je pre-jel iz tega vzroka, da izpopolni sebe in enako, če ga je izvolila božja previdnost za svoje orodje, da jih uporabi drugim v korist. »Torej če imaš razum, le skrbi, da ne zaman; če imaš bogastvo, pazi, da ne zamrje usmiljena darežljivost; če imaš vladarsko spretnost, trudi se močno, da bo deležen tvoj bližnji nene rabe in ko-risti.« (S. Greg. Magn. in Ev. hom. 9. n. 7.)

Kapitalistična produkcija.

Ključavničarski mojster Jereb je sedel v svojem stanovanju pri gorki peči in ka-dil iz dolge pipe. Bil je svoj čas navdušen socijalni demokrat, pozneje pa si je stvar premislil in ni hotel o socijalni demokraciji ničesar vedeti. Zato mu ni bilo všeč, da je bil njegov bratranec, ki se je pri njem izučil ključavničarstva, socijalni demokrat in se udeleževal njihovih shodov. Vendar ga pa ni hotel pri tem ovirati, ker si je mislil, da se v takem slučaju s silo doseže ravno nasprotno.

Tudi ta večer je šel Lojze k shodu, na katerem je predaval dr. Iks.

Ko je mojster Jereb še sedel pri peči, se je vrnil Lojze domov. No, ga je vprašal mojster, o čem pa je govoril danes dr. Iks?

Lojze: O kapitalističnem načinu pro-dukcije.

Mojster: Kaj pa razume pod tem na-slovom?

Lojze: To, da sedanji družabni red smatra, da kapital rodi vrednost.

Mojster: Kaj v resnici ne daje nobene vrednosti?

Lojze: Ne, kapital je popolnoma ne-produktiven. Edini vir vrednosti je delo.

Mojster: Kaj pa je na tem ležeče, če izvirja vrednost iz kapitala ali pa iz dela? Če imam 100 K v žepu, mi je pač vseeno, ako jih imam iz svojega kapitala ali pa iz dela.

Lojze: Kaj? Na tem je veliko ležeče. Pri sedanjem družabnem redu, kjer vlada kapitalistična produkcija, imajo lenuhi, ki samo kupone režejo, vso slast življenja: delavci pa, ki so si pravzaprav užitek za-služili, morajo trpeti pomanjkanje. Ali ni v resnici na ta način postavljen vsak zdrav red na glavo?

Mojster: Torej naj v bodoče kapital ne bo več produktiven?

Lojze: Seveda ne! Saj že po svoji na-ravi ni produktiven; vsa vrednost izhaja iz dela.

Mojster: Potem vam svetujem, da bo-ste v svoji državi, ki jo hočete ustanoviti, takoj vpeljali postavbo, da drevje ne sme več rasti!

Lojze: Ti bi se seveda rad iz nas nor-čeval.

Mojster: Nikakor ne! Toda če drevje raste, potem je vendar kapital produkti-ven! Če n. pr. danes kupim gozd za 10.000 kron, si lahko prepričan, da bo po toliko in toliko letih vreden 20.000 K, ne da bi jaz sam pri tem kaj delal.

Lojze: Ta vrednost pa je produkt so-cijalnega dela, n. pr. naprav voznih poti. To nam je dr. Iks jasno dokazal. Loči ka-pital od dela, vzemi n. pr. praščozd v Bra-ziliji — in gozd nima nobene veljave.

Mojster: Loči nasprotno delo od kapi-tala: zapri n. pr. 100 delavcev v prazno delavnico, v kateri nimajo ne orodja in ne materiala — in njihova delavna moč bi imela ravno toliko vrednosti, ko gozd v Braziliji.

Lojze: Temu ne bom oporekal; toda ravno zato bi bilo treba vse delavsko orodje in ves delavski material odvzeti kapitalistom in ga poddržaviti za uporabo vseh državljanov. To je ravno tisto, kar mi socijalni demokrati hočemo: poddržav-ljenje vsega delavskega orodja.

Mojster: Kaj pa razumete pod delav-skim orodjem?

Lojze: Vse, kar je količjak produktiv-no, tako n. pr. gozdove, rudokope, tovarne itd.

Mojster: Potemtakem torej smejo ka-pitalisti obdržati svoje palače, svoje vile, konje, razkošne vrtove? Zakaj vse to je neproduktivno!

Lojze: Kar ni produktivnega ampak spada h povžitni (konzumtivni) posesti, to si naj za naš del vsak prisvoji in ob-drži, če hoče.

Mojster: No, potem bodo gotovo vsi veleposestniki in veleindustriji izpreme-nili svoje tovarne in druge produktivne po-sesti v zavžitne, da si jih na ta način la-hko obdržel. Tovarne bodo torej ustavili, plavže pogasili, njive bodo izpremenili v razkošne vrtove, vsaka produkcija bo po-nehala in sedaj ne strda samo delavce, ampak vse ljudstvo in sicer toliko časa dokler srečno ne pomre lakote.

Lojze: Ne, to ne gre! Kar je večjih zavžitnih posestev, se morajo izpremeniti v produktivne.

Mojster: Potemtakem hočete zaseči sploh vso zasebno posest?

Lojze: Da, zasebna last je tatvina na skupnosti.

Mojster: Ali naj v prihodnje tvoja srajca in tvoje hlače ne bodo več tvoja last?

Lojze: No, to se vendar razume, da si vsak lahko pridrži kot izključno last, kar neobhodno osebno potrebuje!

Mojster: To mislim; sicer bi lahko pri-šel vsak kdor bi hotel in bi mi vzeli hlače. — Toda prijatelj moj, kje naj bo meja? Ali naj ima tudi vsak svojo hišo? Koliko sob naj ima biš? Koliko jedi sme vsak pojed-ni? Koliko srajc sme vsakdo imeti itd. itd.? Ali naj bo vse to policijsko odrejeno in določeno? To bi bilo lepo policijsko go-spodarstvo, dokaj hujše ko v časih najhuj-šega političnega hlapčevstva!

Lojze: Ti pa tudi presmelo sklepaš!

Mojster: Tako kakor morem sklepati iz narave stvari same!

Lojze: Treba bi bilo razločevati med zasebno lastnino, ki služi za roditev vred-not, in ono, ki služi za osebno uporabo.

Mojster: Torej ostanejo palače, konji in razkošni vrtovi zopet obvarovani pred zaseženjem?

Lojze: Pustimo to! Vsekakor bi bilo treba, da se poddržavi kapital, ki daje vred-nost in tako zatre moč kapitalistične pro-dukcije.

Mojster: Ali smatraš n. pr. mlin za ka-pital, ki daje vrednost?

Lojze: To se razume.

Mojster: Potem ti hočem povedati za-nimivo zgodbo.

V Afriki živi nekeje 100 zamorcev in en slovenski naselnik. Zamorci delajo zelo enostavno in drobno žito med dvema kam-noma ali kvečjemu v možnarju. Naselnik pa pridno prednjači in si zida mlin. Posle-dica je, da ne melje žita hitro in z lahko-to samo za svojo potrebo, temveč zasluži tudi lep denar, ker puste drugi pri njem mleti. Sedaj pa pride država in mu zaseže kapital, ker rodi vrednote, namreč mlin, v prid skupnosti, tako da so poslej vsi za-morci deležni dobička, ravnotako ko Slo-venec, ki ga je zidal. — Kaj praviš k temu?

Lojze: To je tatvina!

Mojster: Nikakor ne! Po vaših socija-lističnih načelih je vendar zakrivil tatvino Slovenec, ker je smatral mlin za svojo za-sebno last.

Lojze: Če si je kdo pridobil kapital sam s svojim delom, potem je stvar dru-gačna.

(Dalie.)

Razno.

»Ljudski oder« v Kropi priredi na belo nedeljo, dne 27. aprila in v nedeljo, dne 4. maja ob pol štirih popoldne na-rodno igro »Deseti brate«.

Neka organizacija je poslala na ve-liko soboto svojemu vodstvu sledečo iz-javo: Ker se zahteva, da naj danes delamo do 6. ure zvečer, zato izjavljamo podpi-sani, da ne smatramo stremjenja dunaj-skih tiskarjev po odpravi praznovanja ka-toliških praznikov samo za tribut Mer-kurju, ampak tudi za kulturnobojni uda-rec. Kot katoličani se torej ne čutimo dolžne, niti danes od 4. do 6. ure delati, niti ta čas nadomestiti, ker bi s tem nega-cijo praznikov le potrdili.

Prosimo torej, da nam vodstvo ti-skarne upoštevajoč naše prepričanje, do-voli delati danes samo do štirih.

— Črna. Odkar smo se otresli nem-skega jarma, se je pri nas mnogo izpreme-nilo. V začetku vojske smo Slovenci tr-peli mnogo preganjanja. Še ziniti si ni nihče upal, četudi je resnica hotel povedati. Se-daj pa se povračuje tistim, ki so v svoji zlobnosti nastopali zoper nas. Dolgo so imeli upanje, da pride njihov nemški od-rešenik in čakali so, toda varali so se, ka-kot pa Judi, Marsikateri je že moral oditi, drugi bodo v kratkem sledili, ako ne pro-stovoljno, pa prisiljeni, in hujskarij zoper Jugoslavijo bo konec. Domačini Slovenci pa se pridno organiziramo. Neumorni so socijalni demokrati, toda tudi drugi ne dr-žimo rok križem. Ustanovili smo si podruž-nico »Slov. kmetijske družbe«, pristopilo je do sedaj 46 članov; ravnotako smo usta-novili tudi čebelarstvo podružnico, h ka-teremu se je prijavilo 35 članov. Samo naša strokovna organizacije se je začela malo majati, pa tudi v tem oziru se je že vse ukrenilo, da zopet pride k pravemu živ-ljenju. Ljudstvo bi bilo sicer zadovoljno, samo da nestrno čaka popolnoma ure-jenih razmer.

— Črna pri Prevaljah. (Vendar en-krat.) Dolgo časa se je bil boj delavcev za upravičeno zvišanje plače. Rudarsko oskrbnitvo se je branilo z vsemi štirimi, deliti zaslužek z delavci. Nikjer drugod ni bil zaslužek tako majhen, kakor tukaj. Draginja je neovirano rasla, delavci so obu-pavali. V zadnjem času je pri rudokopu marsikaj bilo narobe. Stari oskrbnik, Tom.

Glantschnig se je krčevito držal zastarelih kapitalističnih načel. Slovenski delavec ni imel nobene pravice. Vse pritožbe niso ni-česar izdale. Ves kapital, ki so ga dvigale pridne slovenske roke, je šel v žep tujih nemških kapitalistov, ki so dobro živeli in imeli od vojske ogromne dobičke. Ko-nečno smo storili pri naši vladi v Ljubljani potrebne korake in — šlo je. Zagrizeni nemški oskrbnik je moral pobrati svoja šila in kopita in napraviti prostora Slo-vencu. Delavci pa dobijo sedaj po 18 K na dnino, in poleg tega vsak član njihovih družin po 1 K. Posledica tega pa je, da tudi drugi delavci, ki ne delajo pri rudo-kopu, zahtevajo zvišanje plače. Naj vlada energično napravi draginji konec!

»Državna posredovalnica za delo«. Podružnica za Ljubljano in okolico. V pre-tteklem tednu (od 6. do 12. aprila 1919) je iskalo delo 159 moških in 122 ženskih de-lavskih moči. Delodajalci so iskali 64 moških in 46 ženskih delavskih moči. Posredo-vanje se je izvršilo 64. — Pri vseh podruž-nicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja do 12. aprila 1919 iskalo delo 4741 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 3970 delavcev. Posredovanje se je izvršilo v tem času 1013. — Delo iščejo pisarniške moči (212), trgovski uslužbenci (131), tov. delavke, služkinje, ključavni-čarji, kovači, krojači, čevljarji, pelki, mli-narji, mesarji, rudarji, mizarji, kolarji, na-takarice. — V delo pa sprejme posredo-valnica zidarje, delavce za v tov. opeke, čevljarje, tesarje, ključavničarje, poljske delavce, krojače, šivilje, maserko, služki-nje in razne druge obrtnike.

Prijava državnih rent in vojnih posojil. Da se more sestaviti v svrhu pregleda in nastavka naše plačilne bilance skupna vsota vseh nam (v Sloveniji) lastnih vred-nostnih papirjev, in sicer državnih rent in vojnih posojil avstrijskih in ogrskih, ter drugih naloženih papirjev, kakor obliga-cij, zastavnih pisem, železniških prioritet in končno tudi delnic podjetij izven Ju-goslavije, je treba napraviti točen seznam vseh v privatnih rokah se nahajajočih vrednostnih papirjev stare monarhije in podjetij, ki so pripadale prej k njej, a so sedaj zunaj mej Jugoslavije. Da bo de-statistika točna je v velikem interesu vsakega posameznega kakor tudi splošnosti, ter je vsled tega, da se na bi domnevalo kakih davčnih in podobnih uradnih odredb za tem pozivom, kar bi marsikoga odvrnilo od prijave, sprejela sestavo te statistike privatna tvrdka: Dr. Ivan Černe, gospo-darska pisarna v Ljubljani. Priglasiti je torej samo pismono po dopisnici na ta na-slov, vse gori navedene vrednostne papirje z imenom in naslovom lastnika, ter je na-vesti tudi, ali se papirji nahajajo v Ju-go-slaviji ali izven nje. N. pr.: Prijavljam: 2000 K 4 % avstr. kronске rente, 5000 K 5. avstrijskega vojnega posojilnega zaklad. in 6000 K 4 % želez. prior. Kranj—Tržič. Prva dva papirja sta tukaj, tretji na Du-naju. Andrej Maček, posestnik, Vrhnika 125. Nasloviti je dopisnico: Dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna, Ljubljana 147. — Ker so ti podatki izredne važnosti za vse naše gospodarstvo kakor tudi za posa-mezne lastnike vrednostnih papirjev veli-kega pomena, se prosijo denarni zavodi, župni uradi in druge vplivne osebe, da gredo vsem radi prijave vprašujočim s po-jasnili na roko. Denarni zavodi, uradi in korporacije, ki dosedaj še nikjer niso pri-javili stanja svojih vrednostnih papirjev, se uljudno prosijo, da v interesu popolno-sti te statistike istotako prijavijo sedanje stanje svojih gori navedenih vrednostnih papirjev. Vse prijave naj se gotovo izvr-šijo najkasneje do 26. aprila 1919, da se more statistika takrat zaključiti. Slovenski

listi se prosijo v interesu stvari same, da blagovolijo do ravno navedenega roka par-krat objaviti ta poziv. — Dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna, Ljubljana, poštni predal 147.

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Moškerc. — Tiska Jugoslo-vanska tiskarna v Ljubljani.

Delavci in delavke,

priljubljene med svojimi sodelavci, dobe leheh postranski zaslužek. Pojasnila dobe na ust-merje in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev:

motorjev, mlatnikov, viteljev, slamo- in reporeznih, brzo-paralnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specer-rijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in preka-je-valnica klobas. — Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu

Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

2 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon eu-stotisoč kron rezervnih skladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5 % Ljudska posojilnica stoji pod nepo-srednim državnim nadzorstvom.

Skupina železničarjev v Jug. Strok. Zvezi raznena žalostno vest, da je danes umrl nje ustanovitelj in dvajsetletni predsednik »Prometne zve-ze« tovaris

Jakob Milavec
poduradnik juž. žel. v pokoju

Pogreb bo jutri v četrtek ob 4. pop. iz Zalokarjeve ulice 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Svojemu ustanovitelju in vodi-telju časten spomin!

Železničarska skupina J. S. Z.
v Ljubljani.

V globoki žalosti poročamo pretužno vest, da so naš ljubljani oče, oziroma stari oče, tast, svak in stric, gospod

Jakob Milavec

poduradnik juž. žel. v pokoju in posestnik

danes, 23. t. m. zjutraj po dolgi in mučni bolezni, večkrat previdni s sv. zakramenti, Bogu vdano umrl.

Pogreb bo v četrtek, dne 24. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Zalokarjevi ulici št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Blagega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin!

V Ljubljani, dne 23. aprila 1919.

Metka Gostinčar roj. Milavec,
hči.

Ivan Gostinčar,
zeta.

Metka, Marijan, Marica,
vnuki.